

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Управління туризму та курортів Закарпатської ОДА
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці
Луцький національний технічний університет
Черкаський національний університет ім. Б.Хмельницького
Тернопільський національний педагогічний університет ім. В.Гнатюка

*Весь світ з вами,
якщо ви з нами !*

Туризм і рекреація: наука, освіта, практика

м. Мукачево

УДК [338.48-53:338.48-6]:001:37(043.2)

Т 86

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
Науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол № 4 від 12 травня 2021 р.)*

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
Вченою радою Мукачівського державного університету
(протокол № 14 від 27 травня 2021 р.)*

Відповідальна за випуск – кандидат географічних наук, доцент Смочко Н.М.

Редакційна колегія: Щербан Т.Д. – д.психол.н., професор (голова); Гоблик В.В. – д.е.н., професор; Смочко Н.М. – к.геогр.н., доц.; Мовчан К.М. – директор Наукової бібліотеки МДУ; Медвідь Л.І. – ст. викл.; Кампов Н.С. – ст. викл.; Цупанич О.І. – провідний фахівець кафедри.

У збірнику тез висвітлюються погляди науковців, аспірантів, слухачів магістратури, представників підприємницьких структур на актуальні проблеми розвитку туризму та рекреації України та світу. Тематика конференції охоплює наукові, освітні та практичні погляди на розвиток туристичної та рекреаційної сфери на світовому, національному та регіональному рівні.

УДК [338.48-53:338.48-6]:001:37(043.2)

Т 86 Туризм і рекреація: наука, освіта, практика: тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції/ ред. кол.: Т.Д. Щербан (гол.) та ін. – Мукачево: РВВ МДУ, 2021. – 132 с.

Матеріали подано в авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів відповідають за точність наведених фактів, цитат, власних імен, статистичних матеріалів та інших відомостей.

© Мукачівський державний університет, 2021

6. ТУРИЗМ БЕЗ КОРДОНІВ, ЕКОЛОГІЯ, МАНДРИ

УДК 338.48(1-751.3)(091)(477.87)(045)

Ийберт К., Медвідь Л.І.

Мукачівський державний університет

ujberkristina26@gmail.com

me_lar@ukr.net

ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ ПРИРОДО-ЗАПОВІДНИХ ТЕРИТОРІЙ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Розширення об'єктів та площі природно-заповідного фонду Закарпатської області є одним з основних напрямів екологічної політики регіону. Введення нових природно-заповідних територій сприяє збереженню природної різноманітності ландшафтів, генофонду тваринного та рослинного світу, підтриманню екологічної рівноваги території. Наявність об'єктів природно-заповідного фонду має значний потенціал для розвитку рекреаційної сфери та туризму, здійснення екологічної освіти та природоорієнтованого виховання. Інтерес до об'єктів природно-заповідні щорічно зростає, в середньому в рік їх відвідує понад 400 тис. рекреантів. У зв'язку з цим актуальним є дослідження історії формування природно-заповідних територій Закарпатської області.

Історія формування сучасного природно-заповідного фонду Закарпатської області охоплює понад два століття. Перший резерват букових і ялицево-букових пралісів «Стужиця» було створено 1912 році. У 30-х роках минулого століття під охорону було взято схили гірського хребта Красна з унікальними буковими пралісами. Перший резерват «Чорногора» на території сучасної Закарпатської області створено у 1921 році, а на початку 1939 року в області діяло вже близько 40 природних резерватів. У період другої світової війни та післявоєнний період багато цінних природоохоронних об'єктів регіону було втрачено.

З кінця 60-х років ХХ століття в Закарпатській області розпочався період інтенсивного створення природоохоронних територій. З метою збереження у

природному стані типових і унікальних природних комплексів у 1968 році було створено перший на території Закарпатської області Карпатський державний заповідник площею 12672 га. В 1969 році до складу природоохоронних територій області було включено 367 пам'яток природи, 21 пам'ятку садово-паркового мистецтва, 9 заказників місцевого значення. Роботи з розширення переліку природоохоронних об'єктів в області активно проводилися впродовж 1974-1975 рр.: оголошено природоохоронними об'єктами державного значення 13 заказників і 9 пам'яток природи та створено ландшафтний заказник «Синевирське озеро». У 1989 році в межах різних висотних поясів південно-західного макросхилу Горган, на площі 40400 га було створено перший в Закарпатській області Національний парк «Синевир».

Сьогодні Закарпатська область має одну із найбільших в Україні частку площі територій та об'єктів природно-заповідного фонду, яка становить 15,09% її загальної території (див. табл. 1).

Таблиця 1.

**Розподіл територій та об'єктів природно-заповідного фонду (ПЗФ)
Закарпатської області за їх значенням, категоріями та типами
(станом на 01.01.2020 р.)**

Категорії територій та об'єктів ПЗФ	2020 рік	
	кількість, од	площа, га
Біосферні заповідники	1	58035,8
Національні природні парки	3	87964,3
Регіональні ландшафтні парки	2	14961,96
Заказники загальнодержавного значення	19	12368,0
Заказники місцевого значення	56	7935,5
Пам'ятки природи загальнодержавного значення	9	464,0
Пам'ятки природи місцевого значення	329	478,7
Заповідні урочища	12	2848,3
Ботанічні сади загальнодержавного значення	1	86,41
Дендрологічні парки місцевого значення	2	34,9
Парки пам'ятки садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення	1	38,0
Парки пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення	34	162,04
Усього	465	197093,9
в тому числі		
загальнодержавного значення	34	170672,714
місцевого значення	435	26421,1927

Згідно з даними Департаменту екології та природних ресурсів Закарпатської обласної державної адміністрації станом на 01.01.2020 р. область нараховує 469 природних комплексів і об'єктів, які займають площу 197093,9 тис. га, з них – 34 об'єкти загальнодержавного значення (загальною площею 170672,7 га) та 435 місцевого значення, (загальною площею 26421,2 га).

Як бачимо за даними таблиці, до складу природно-заповідного фонду області входить 1 біосферний заповідник («Карпатський біосферний заповідник»), 3 національні природні парки («Синевир», «Ужанський» і «Зачарований край»), 2 регіональні ландшафтні парки («Притисянський» та «Синяк»), 75 заказники, 338 пам'ятки природи, 12 заповідних урочищ, 1 ботанічний сад, 2 дендрологічні парки, 34 парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва

Об'єкти природно-заповідного фонду, як у кількісному, так і якісному співвідношенні, в області розміщуються нерівномірно. Різноманітні природно-заповідні об'єкти знаходяться у всіх районах області, але найбільше їх в Рахівському, Міжгірському, Тячівському, Великоберезнянському районах.

Незважаючи на тривалий період становлення сучасної мережі природно-заповідного фонду Закарпатської області, функціонування заповідних територій стикається з проблемами законодавчого, інституційного, організаційного, фінансового характеру. Для їх вирішення необхідно забезпечити виконання комплексу заходів щодо забезпечення належних умов для реалізації єдиної державної політики у сфері розвитку заповідної справи в Україні, створити науково обґрунтовану мережу територій і об'єктів природно-заповідного фонду, забезпечити розробку із здійснення наукових досліджень і моніторингу екосистем, створити на базі цих об'єктів систему збалансованого природокористування, еколого-освітнього та рекреаційного використання їх ресурсів.

Лужанська Т.Ю., Пекар П.В. Новітні інформаційні технології в світовому електронному туризмі	76
Мельник Я. О., Пасєка С.Р. Вивчення питань релігійного туризму в соціально-економічній географії	80
Скороход А.В., Пасєка С.Р. Фестивалі Черкащини – потужний стимулятор росту туристських потоків	84
Товт А. А. – Лійвої Е.-Е. Е. Аналіз пропозиції закладів тимчасового розміщення Рахівського району на основі системи бронювання booking.com	88
СЕКЦІЯ 5. ЕКОНОМІКА СУЧАСНОГО РЕГІОНАЛЬНОГО ТА МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ	91
Грабевник С. М., Пасєка С.Р. Зміст поняття «ефективність функціонування туризму» та його значення в туризмології	91
Гурова Д.Д., Шеєнко О.Є. Світовий туризм в епоху пандемії COVID-19	95
Городницький В. В., Черничко Т. В. Е-туризм в умовах постпандемічного періоду	98
Новочуб І. В., Пасєка С.Р. Теоретичні основи дослідження маркетингових комунікацій у туризмі	100
Хомич Л. В., Черніогло М. І. Розвиток туризму в регіоні українського Причорномор'я	102
СЕКЦІЯ 6. ТУРИЗМ БЕЗ КОРДОНІВ, ЕКОЛОГІЯ, МАНДРИ	
Ийберт К., Медвідь Л.І. Історія та сучасність природо-заповідних територій Закарпатської області	107
Корома Н. С. Нові туристичні тенденції, як можливості для розвитку туристичної галузі	110
Кравченко Н., Медвідь Л. Аеропорти як функціональна система туризму	113
Кремаренко Д.В., Пасєка С.Р. Сутність та основні принципи екотуризму	116
Кузан А., Медвідь Л.І. Прикордонна транспортна інфраструктура Закарпатської області в контексті розвитку туризму	119
Лендел О.Д. Впровадження екологічних технологій в індустрії гостинності	122
Саксон Ю., Медвідь Л.І. Осередки художніх ремесел і народних промислів як об'єкти культурно-пізнавального туризму Закарпатської області	125
Шпілька А., Медвідь Л.І. Організація туризму для осіб з обмеженими можливостями на природоохоронних територіях	129

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>